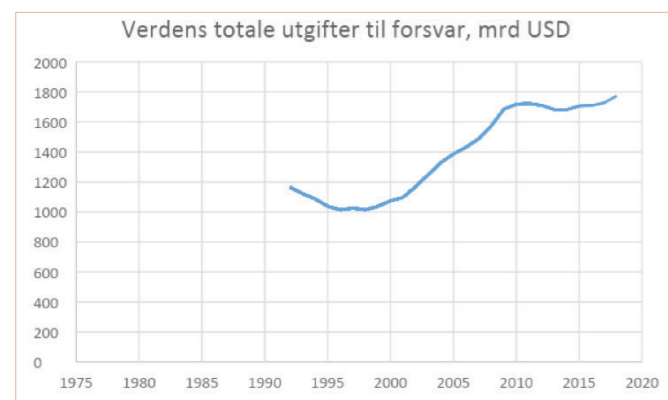
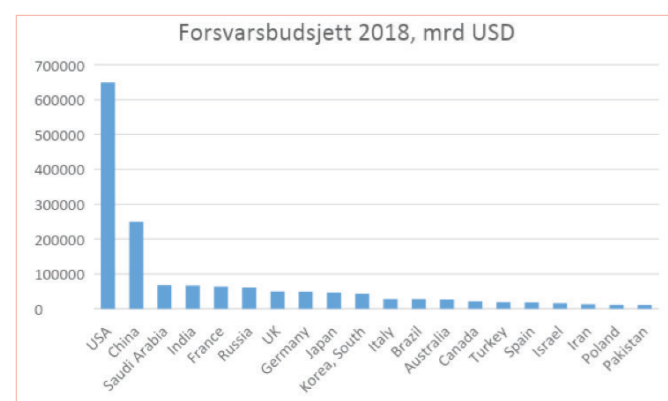

Atomvåpen for 100 milliarder dollar hvert år

Verden bruker store ressurser på våpen. Rustningsutgiftene øker, og for verden samlet er de totale forsvarsutgiftene nå større enn under den kalde krigen. Beregninger antyder at verdens totale utgifter til atomvåpen er mer enn 100 milliarder amerikanske dollar i året, men flere av atomvåpen-landene holder kostnadene skjult. Eksisterende planer om videre opprustning, både med konvensjonelle våpen og med atomvåpen, betyr ytterligere økning i årene som kommer. Å nå NATOs 2 prosent av BNP-mål innebærer en kraftig økning.

Figur 1. Verdens utgifter til forsvar. Kilde: SIPRI (2019)

Figur 2. Forsvarsbudsjettene til de 20 landene som bruker mest på forsvar. Kilde: SIPRI (2019)

Per Botolf Maurseth

Forsvarsutgifter

SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute) publiserer data for utgifter til forsvar for nesten alle land i verden. Tallene for 2018 ble publisert i april (i 2019).

De totale utgiftene til militære formål i 2018 ble beregnet å være 1822 milliarder amerikanske dollar. Utgiftene har vokst hvert år etter 1995. Verden samlet bruker nå mer på militære formål enn under den kalde krigen.

Figur 2 viser de 20 landene som bruker mest på forsvar. USA har i særklasse verdens største militærbudsjett. Kina er nummer to. Blant de 20 landene som bruker mest på forsvar, er alle de åtte etablerte atomvåpenlandene. Blant de syv som rangerer høyest, er seks land som har atomvåpen. SIPRI har ikke tall for Nord-Korea.

NATO har en målsetting om at alle medlemslandene skal bruke minst to prosent av bruttonasjonalproduktet (BNP) på forsvar innen 2024.

En enkel beregning er å øke forsvarsutgiftene til de NATO-landene som ligger under to prosent, men holde forsvarsutgiftene til øvrige NATO-land konstant. En slik beregning på tallene for 2018 gir en økning i totale forsvarsutgifter i NATO på 38 milliarder kroner. NATOs totale rustningsutgifter vil dermed overstige 1000 milliarder amerikanske dollar. Som nevnt var verdens totale rustningsutgifter 1822 milliarder dollar i 2018.

Atomvåpen

De ni atomvåpenlandene har forskjellig praksis med å offentliggjøre informasjon om atomvåpnene. Uavhengige forskere lager beregninger og oversikter. En slik oversikt er publisert i SIPRIs årbok for 2018. Antallet atomvåpen i de ulike atomvåpenlandene er som i figur 3. Tallene gjelder det totale antallet atomvåpen.

Antall atomvåpen	
USA	6450
Russland	6850
Storbritannia	215
Frankrike	300
Kina	280
India	130-140
Pakistan	140-150
Israel	80
Nord Korea	10-20
Totalt	<i>Omtrent</i> 14 460

Kilde: SIPRI (2018)

SIPRIs database oppfattes å være en pålitelig og god kilde for utgifter til militære formål. Den inneholder likevel ikke spesifiserte tall for utgifter til

atomvåpen. For flere av atomvåpenstatene er det ingen offisielle tall for utgiftene til slike våpen. Verdens utgifter til atomvåpen er derfor ikke enkelt tilgjengelig.

En studie fra Global Zero fra 2011 beregnet utgiftene til atomvåpen i 2010 og 2011. De årlige kostnadene til atomvåpenprogrammene ble da beregnet til omtrent 100 milliarder amerikanske dollar.

Dyr modernisering

Det er velkjent at atomvåpenstatene er i gang med modernisering og opprustning av sine atomvåpenarsenaler. I SIPRIs årbok for 2018 gis en oversikt (SIPRI, 2018).

USA har et omfattende program for å modernisere sine atomvåpen (programmet er kjent som Program of Record). En beregning fra US Congressional Office fra 2017 viser at kostnadene for USAs atomvåpen kan være 400 milliarder dollar for perioden 2017-26. Det innebærer en årlig utgift på 44 milliarder dollar.

Russiske utgifter til atomvåpen er ikke kjent. Forskeren Julian Cooper (Cooper, 2018) har likevel forsøkt å beregne mulige utgiftene. Beregningene antyder at utgifter til atomvåpen i Russland økte fra 15 prosent av forsvarsutgiftene i 2010 til 17,9 prosent i 2017. Utgiftene til det russiske atomvåpenprogrammet kan dermed anslås til å være 10 milliarder amerikanske dollar i året.

Storbritannia har atomvåpen om bord i sine ubåter. Storbritannia har bestemt at antallet atomvåpen skal reduseres fra 215 til 180 fram til midten av 2020-tallet. Men Storbritannia

skal erstatte sine atomubåter med nye. Dette vil innebære store utgifter. De totale kostnadene er beregnet å være 47 milliarder amerikanske dollar. I 2017 ble det bevilget 5,5 milliarder dollar til programmet.

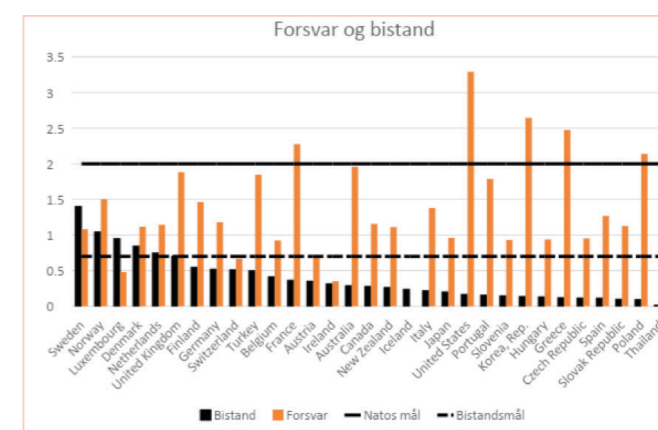
Frankrike er som Storbritannia i gang med modernisering av sine atomvåpen. For perioden fra 2019 til 2025 er det satt av 37 milliarder euro. Dette var en økning i forhold til 2014-19 perioden da det ble bevilget 23 milliarder euro. Utgiftene i perioden 2019-25 tilsvarer om lag 40 milliarder dollar. Det tilsvarer årlige utgifter på 6,7 milliarder dollar.

Kina har omtrent 280 atomvåpen. Tallet har vært stabilt i de siste årene. Men Kina har som andre atomvåpenstater et program for modernisering av sine våpen. Kostnadene for det kinesiske programmet er ukjent. For 2011 ble det beregnet at Kinas utgifter til atomvåpen var 7,6 milliarder 2011-USD. Det tilsvarer 8,3 milliarder amerikanske dollar i 2018.

India har 130-140 atomvåpen. Observatører mener at India øker antallet over tid. Også for India er kostnadene ved atomvåpenprogrammet ukjente. Kostnadene ble beregnet til 5,4 milliarder amerikanske dollar (2018 USD). Tilsvarende mener observatører at Pakistan utvider sitt atomvåpenarsenal. Pakistan har i dag 140-150 atomvåpen. I 2011 ble kostnadene for Pakistan beregnet til 2,4 milliarder amerikanske dollar (2018 USD).

Israel har som politikk verken å bekrefte eller avkrefte at landet har atomvåpen. SIPRI har beregnet at Israel har 80 atomvåpen. Kostnadene ble beregnet til 2 milliarder amerikanske dollar i 2011 (2018 USD).

Tilsvarende er det mye hemmelighet om Nord Koreas atomvåpen. Kostnadene er van-

Figur 4 Forsvar og bistand, prosent av BNP. Kilde: SIPRI (2018) og World Bank 2019.

skelig å beregne. De ble anslått til mindre enn 1 milliard amerikanske dollar i 2011 (2018 USD).

Et forsiktig anslag på utgiftene til atomvåpen i verden er 100 milliarder dollar per år. Utgiftene vil øke i tida som kommer.

Tusenårsmålene

I 2000 vedtok FN tusenårsmålene. Det var en ganske detaljert plan om å bedre levekårene for de fattigste i verden innen 2015. Planen hadde åttedelmål (og mange konkretiseringer av disse). Målene var

- Å halvere andelen som lever i ekstrem fattigdom.
- Å sikre grunnskoleutdanning til alle barn.
- Å fremme likestilling mellom kjønnene.
- Å redusere barnedødelighet.
- Å forbedre mødrehelse.
- Å bekjempe HIV/AIDS, malaria og andre sykdommer.
- Å sikre en bærekraftig utvikling.
- Å utvikle et globalt partnerskap for utvikling.

Planen ble også fulgt opp med forpliktende erklæringer om økt bistand. Bistanden fra rike land (OECD-landene) skulle økes til 0,7 prosent av BNP. Da planen ble vedtatt av FN ga OECD-landene 0,2 prosent i

Amerikansk milliardssatsing på raketter etter INF-exit

USA har inngått nye rakettkontrakter verdt over ni milliarder kroner på tre måneder etter at landet kunngjorde at det trekker seg fra INF-avtalen, ifølge ICAN.

– Utmeldingen fra INF-avtalen er startskuddet på en ny kald krig, sier Beatrice Fihn, som leder Den internasjonale kampanjen for forbud mot atomvåpen (ICAN). Organisasjonen fikk Nobels fredspris i 2017.

– Etter at President Donald Trump trakk USA fra INF-avtalen, ser vi nå en storsatsing på nye, moderne mellomdistanseraketter, uttaler Fihn.

Ifølge en studie fra ICAN og en annen gruppe atomvåpenmotstandere, PAX, har amerikanske myndigheter i de tre månedene etter Trumps kunngjøring, inngått avtaler for ikke mindre enn en

milliard dollar i nye missilkontrakter. Raytheon, Lockheed Martin og Boeing har fått størstedelen av kontraktene. I studien fra ICAN og PAX går det fram at det er noe uklart om de nye kontraktene som er inngått mellom 22. oktober 2018 og 21. januar i år dreier seg om produksjon av en ny type atomvåpen.

Per Botolf Maurseth er medlem av Nei til Atomvåpens styre

ODA (Official development assistance) Land OECD har godkjent som bistandsland.

Kilder:

Cooper, J. (2018) The funding of nuclear weapons in the Russian Federation, Oxford University.
Global Zero (2011) Global Zero Report on Nuclear Weapons Spending www.globalzero.org
Harrison, T. og E. B. Montgomery (2015) The Cost of US Nuclear Forces – from BCA to Bow Wave and Beyond, CSBA.
Sachs, J. (2005) The End of Poverty – How we can make it happen in our lifetime. Penguin book.

Schwartz, S. I. (1995) Atomic Audit: What the US Nuclear Arsenal Has Cost, The Brookings Review, 13 (4), s. 14-17.
SIPRI (2019) SIPRI Military Expenditure Database <https://www.sipri.org/databases>
SIPRI (2018) SIPRI Yearbook 2018: Armaments, Disarmament and International Security, www.sipriyearbook.org.
World Bank (2019) World Development Indicators. <https://databank.worldbank.org/data/source/world-development-indicators>